HÂKİMİN HUKUKU RE'SEN UYGULAMASI İLKESİ VE İSTİNAF İNCELEMESİNİN SEBEBE BAĞLILIĞI[*]

Prof. Dr. Murat ATALI[**]

ÖZET

Hâkimin hukuku re'sen uygulaması, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33. maddesi gereğince, hâkime verilmiş bir ödevdir. Kanunda, bu ilkenin yalnızca ilk derece yargılamasıyla sınırlı olarak uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu ilkenin kanun yolu aşaması için de geçerli olduğunun kabulü gerekir. Fakat "hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi"nin istinaf incelemesi bakımından nasıl yorumlanması gerektiği, izaha muhtaç bir husustur. Zira Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesine göre istinaf incelemesinin, kamu düzenine aykırılık istisnası bir kenara, dilekçede belirtilen hususlarla sınırlı olarak yapılması gerekmektedir. Bu yönüyle söz konusu hükmün, yargılamaya hâkim temel ilkelerden olan hâkimin hukuku re'sen uygulama ilkesini göz ardı ettiğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, istinaf incelemesinden farklı olarak temyiz incelemesinde, temyiz sebeplerine bağlı olmaksızın incelemenin yapılacağını düzenleyen Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 369 hükmü sebebiyle, istinafta ileri sürülmeyen hususların Yargıtay tarafından ele alınıp alınamayacağı sorunu doğmaktadır.

Anahtar kelimeler: İstinaf, hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi, temyiz, kanun yolu, sebebe bağlılık.

---

[*] DOI: 10.33432/ybuhukuk.1143664, Geliş Tarihi: 13.07.2022 – Kabul Tarihi: 29.07.2022.

[**] İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, muratatali@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0279-365X.

THE PRINCIPLE OF "*IURA NOVIT CURIA*" AND CAUSALITY OF APPEALING PROCEDURE

ABSTRACT

Iura novit curia is a duty of the judge according to article 33 of Code of Civil Procedure. In this code, this principle is not obligated only by the court of first instance, it also needed to be accepted valid for legal remedy process. But the principle of *iura novit curia* needed to be explained in terms of appealing procedure. One of the prevailing principles of judging *iura novit curia*, needs to be explained in view of the examination of courts of appeals. According to the article 355 of Code of Civil Procedure, appealing procedure, except contradiction to public order, restricted by the content of the petition. It could be told that, this article of the code takes no account of the judging principle *iura novit curia*. However, in the cassation procedure, in contrast of the appealing procedure, because of the article 369 of Code of Civil Procedure, which regulates the examination must be done without the content of the petition, the question of The Court of Cassation should or should not examine the points that are not mentioned in the appealing process.

Keywords: Appeal, *iura novit curia*, cassation, legal remedy, causality.

GİRİŞ

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf kanun yolunda "incelemenin kapsamı" başlıklı 355'inci maddesi, istinaf incelemesinin istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılmasını; ancak bölge adliye mahkemesinin kamu düzenine aykırılık görmesi halinde bunu re'sen gözetmesini öngörmektedir. Aynı Kanun'un "istinaf dilekçesi" başlıklı 342'nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendi, dilekçenin başvuru sebepleri ve gerekçesini ihtiva etmesi gerektiğini belirttikten sonra, üçüncü fıkra, bu gereğe riayet edilmemenin sonucunu şöyle düzenlemektedir: "*İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvurulan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, 355 inci madde çerçevesinde gerekli inceleme yapılır.*"

Temyiz incelemesinin kapsamını düzenleyen hükümler ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 364'üncü maddesinde yer almaktadır. Söz konusu maddenin 2'nci fıkrasının (f) bendi gereğince, temyiz dilekçesinin unsurlarından birisi de temyiz sebepleri ve gerekçesidir. Ancak aynı maddenin 3'üncü fıkrasına göre, temyiz dilekçesinin, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla temyiz olunan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması hâlinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesi yapılır. Temyiz açısından konuyla ilgili bir başka hüküm ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369'uncu maddesinde bulunmaktadır. Bu maddenin 1'inci fıkrasına göre, Yargıtay, tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir.

Sözü edilen bu hükümlerin yanında bir de genel ilke niteliğinde olmak üzere, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesi söz konusudur. Buna göre, hâkim, Türk hukukunu re'sen uygular.

Bütün bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde iki soru öne çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, özellikle istinaf incelemesinin – kamu düzenini ilgilendiren hususlar dışında – istinaf dilekçesinde ileri sürülen sebeplerle sınırlı olarak yapılmasını öngören düzenleme karşısında, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesinin nasıl bir anlam ifade ettiği sorusudur. Diğer bir ifadeyle, hâkimin Türk hukukunu re'sen uygulaması ilkesi

acaba istinafta geçerli olmayacak mıdır? Bununla bağlantılı bir başka soru ise, temyiz incelemesinin sebebe bağlı olmaması karşısında, istinafta ileri sürülmeyen bir hususun, temyiz incelemesinde (re'sen yahut talep üzerine) dikkate alınabilip alınamayacağıdır.

I. İSTİNAF İNCELEMESİNİN KAPSAMI VE SEBEPLE BAĞLILIĞIN SINIRI

A. GENEL OLARAK

En genel tanımıyla istinaf, ilk derece mahkemelerinin henüz kesinleşmemiş nihai kararlarına karşı başvurulan, maddi vakıaların değerlendirilmesinin ve hukuki denetimin bir arada yapılmasını mümkün kılan bir kanun yoludur[1]. Kendisini temyiz kanun yolundan farklılaştıran en önemli yönü, istinaf incelemesinde, ilk derece yargılamasında olduğu gibi, tahkikat işlemlerinin yapılabilmesi, bu anlamda delillerin incelenebilmesi ve vakıaların değerlendirilebilmesidir[2]. Söz konusu bu maddi vakıa denetiminin ilk derece yargılamasına ne ölçüde yaklaştığına bakılarak, dar istinaf ve geniş istinaf ayrımı yapılır. İlk derece yargılamasına büyük ölçüde yaklaşan bir istinaf, geniş istinaf olarak nitelendirilirken; aksi durum dar istinaf modelini ortaya çıkarmaktadır[3].

Bu genel açıklamayla yetinerek ve bir kanun yolu olarak istinafa ilişkin tarihi ve teorik ayrıntılı değerlendirmeleri bir tarafa bırakarak, Türk hukukunda istinaf incelemesinin kapsam ve sınırlarını belirlemede halen geçerli pozitif düzenlemelerin nasıl bir durum arz ettiğini ortaya koymak gerekmektedir. Zira bir taraftan yukarıda "Giriş" kısmında işaret ettiğimiz HMK m. 355 ve 342 düzenlemeleri, diğer tarafta ise HMK m. 33 hükmü bir çelişki gibi gözükmektedir. Nitekim uygulamada da HMK m. 33 hükmünün istinaf bakımından geçerli olmadığı şeklindeki yaygın anlayışın ortaya çıkardığı

---

1 **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin** (2021) Medeni Usul Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 609-612.

2 **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 615,625.

3 **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel** (2021) Medenî Usul Hukuku, 7. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 629.

sorunları aşmak için HMK m. 355 hükmünde yer alan "kamu düzeni" kavramının duruma göre geniş yorumlanması yoluna gidildiği görülmektedir.

B. İSTİNAF SEBEPLERİ

Istinaf kanun yolunda, ilk derece mahkemesince verilen kararın kaldırılması yahut değiştirilmesi (veya ilk derece mahkemesine iade edilmesi) nedeni olabilecek nitelikteki hususlar istinaf sebebi olarak adlandırılır. Bunların neler olduğu Hukuk Muhakemeleri Kanunu tarafından açıkça düzenlenmiş değildir; sadece Kanun'un 353'üncü maddesinde istinaf sebebi sayılan önemli usûl hataları sayılmıştır. Bununla birlikte istinafın ilk derece mahkemesi kararına karşı, onun yanlış yahut hatalı veya eksik olduğu iddiasına dayalı olarak değiştirilmesi ya da kaldırılması talebiyle gidilebilen bir kanun yolu olduğu nazara alındığında, söz konusu iddiayı temellendirebilecek nitelikteki her hususun, ister maddi hukuka isterse usûl hukukuna ilişkin olsun, istinaf sebebi teşkil ettiği söylenebilir[4]. Bu anlamda istinaf sebeplerini, delillerin değerlendirilmesi ve buna bağlı olarak maddi vakıaların tespitine ilişkin olanlar (kısaca maddi vakıaya ilişkin sebepler) ile maddi hukukun ve usûl hukukunun uygulanmasındaki yanlışlıklara dayananlar olmak üzere iki ana kategoride mütalaa edebiliriz[5].

Maddi vakıaya ilişkin istinaf sebepleri delillerin toplanması, incelenmesi ve değerlendirilmesi temelinde ortaya çıkar ve neticede maddî mesele hakkında yanlış sonuca ulaşılmasına yol açar. İlk derece mahkemesinin kararının doğru olabilmesi, kararın dayanağı olan vakıaların eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak

---

[4] **Öztek, Selçuk** (2021) Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 448 (kn. 448); Yazar, Kanun'da istinaf sebepleri konusunda ayrı ve özel düzenleme bulunmamasının nedenini – bizce de isabetli bir şekilde – şöylece izah etmektedir: "*Bunun nedeni, ilk derece mahkemesinin yaptığı yargılamada ve verdiği kararda ortaya çıkan her türlü yanlışlığın, eksikliğin, kısacası hatanın giderilmesini amaçladığı için istinafın yapısının istinaf sebeplerinin Kanunda sayılmasına uygun olmamasıdır. Şu halde, genel bir yaklaşımla, ilk derece mahkemesi kararının yanlış veya eksik olmasına yol açan her ahata istinaf sebebi olarak kabul edilebilecektir*."

[5] **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası,** s. 633; **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 612; **Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet** (2019) Medenî Usûl Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 472.

tespit edilmiş olmasına bağlıdır. İlk derece mahkemesi, delilleri yanlış değerlendirir (ör. tanık beyanlarının yanlış değerlendirilmesi), dosya münderecatına aykırı karar verir[6] (ör. dosyadaki belgeler ile vakıa tespitleri arasında çelişki olması) veya vakıaları yanlış tespit ederse (ör. iki aracın çarpışma hızının yanlış tespit edilmesi), ortaya maddi vakıaya ilişkin bir istinaf sebebi çıkar.

Maddî hukuk kurallarına aykırılık, somut olayda uygulanması gereken maddî hukuk kuralının hiç uygulanmaması veya yanlış ya da eksik uygulanması şeklinde gerçekleşebilir. Bunun neticesinde kararın yanlış yahut eksik olması kaçınılmazdır. Bu anlamda maddi hukukun yanlış yahut eksik uygulanmış bulunmasının mutlak bir istinaf sebebi teşkil etmesi gerektiği açıktır[7].

Buna karşılık usûl hukuku kurallarına aykırılık bakımından bir ayrım yapılması icap eder. Şöyle ki, usûl hukukuna ilişkin kuralların yargılama sırasında yanlış yahut eksik uygulanmasının, karara tesir edip etmediğine (daha doğrusu tesir etme ihtimali olup olmamasına) bakılmaksızın bunu bir istinaf sebebi olarak kabul etmek gerekiyorsa, mutlak istinaf sebebi olarak nitelendirilmek uygun olur. Eğer ilk derece yargılamasında usûl kuralının yanlış yahut eksik uygulanmış olmasının bir istinaf sebebi sayılması, bunun ancak neticede verilmiş olan karara tesir etmesi ihtimaline bağlı tutulacaksa, bu takdirde söz konusu husus, nisbi istinaf sebebi olarak nitelendirilebilir[8].

Usûl hukukuna dayanan istinaf sebeplerinden "mutlak istinaf sebepleri" olarak nitelendirilecek olanlar, ilk derece mahkemesinin hükmünü etkileyip

---

[6] Dosya münderecatına aykırı karar verilmesinin en tipik görünüm biçimlerinden birisi, borcun sona ermiş (örneğin ödenmiş) yahut hiç doğmamış (örneğin geçerlik şekline riayetsizlik yahut ehliyetsizlik) olmasına ve bu durumun ilk derecede dosyaya girmiş olan belgelerden anlaşılmasına rağmen orada bu hususun gözetilmemesidir. Bu ihtimalde, maddi hukuk ve usûl hukuku (savunma sebepleri) açısından "itiraz" niteliği taşıyan söz konusu husus, dosyaya girmiş belgelerden anlaşılmak koşuluyla, açıkça ileri sürülmemiş, ileri sürülmüş ama değerlendirmeye alınmamış ya da değerlendirmeye alınmış ama yanlış yere reddedilmiş olması ihtimalinde, buna istinafa müracaat edilirken açıkça ve ayrıca işaret edilmese dahi, istinafta re'sen gözetilmek gerekir; **Öztek,** s. 179-180 (kn. 119).

[7] **Kuru, Baki/Aydın, Burak** (2021) İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 494; **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 613.

[8] **Kuru/Aydın,** s. 494; **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 614.

etkilemediğine (daha doğrusu, etkileme ihtimali olup olmadığına) bakılmaksızın, bölge adliye mahkemesince re'sen dikkate alınması gereken önemli ve ağır usûl hatalarıdır[9]. Bunları kendi içinde dört gruba ayırmak mümkündür: Mahkemeye, taraflara, dava konusuna ilişkin temel usûl kurallarının ihlâl edilmesi ve son olarak diğer mutlak istinaf sebepleri.

Mahkemeye ilişkin mutlak istinaf sebeplerinin başında, mahkemeye yönelik dava şartlarının ihlâl edilmesi gelir. Bu çerçevede yargı yetkisine, yargı koluna, göreve ve kesin yetkiye ilişkin usûl kurallarına (dava şartlarına) uyulmamış olması, mutlak istinaf sebebidir (HMK m. 114, I, a-ç). Yasaklı hâkim tarafından veya haklı ret istemine rağmen reddedilen hâkim tarafından karar verilmiş olması da mahkemeye ilişkin esaslı (temel) usûl kurallarının ihlâli olarak mutlak istinaf sebebi sayılmalıdır.

Taraflara ilişkin mutlak istinaf sebeplerinin başında, taraflara yönelik dava şartlarının eksik olması gelir. Davada iki tarafın bulunmaması, taraf ehliyeti, dava ehliyeti ve dava takip yetkisinin bulunmaması veya davaya vekâlet ehliyeti ve geçerli vekâletnamesi bulunmayan temsilci huzurunda davaya bakılması, taraflara ilişkin dava şartlarının ihlâl edilmesi sonucunu doğurur (HMK m. 114, I, d-f).

Dava konusuna ilişkin olarak, davacının dava açmakta hukukî yararının bulunmaması, aynı dava hakkında daha önce verilmiş bir kesin hüküm bulunması, davacı tarafından gider avansının yatırılmaması, teminat gösterilmesine ilişkin kararın yerine getirilmemesi, derdest bir davanın tekrar açılması mutlak istinaf sebebidir (HMK m. 114, I, g-i)[10].

Yukarıda belirtilen istinaf sebepleri dışında kalan ağır yargılama hataları ise, diğer mutlak istinaf sebepleri başlığı altında toplanabilir. Örneğin, ilk derece mahkemesi kararının gerekçesiz olması, kanuna aykırı olarak aleniyet ilkesinin ihlâl edilmesi, bir tarafın hukukî dinlenilme hakkının ihlâl edilmiş olması, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin

[9] **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası,** s. 642.

[10] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 613.

toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması yahut talebin bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması bu grupta sayılabilir[11].

Mutlak istinaf sebeplerinden birinin var olduğunu tespit eden bölge adliye mahkemesi, davanın esası hakkında bizzat karar veremez. Örneğin, davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermiş olması, görevli ve yetkili olmayan mahkeme tarafından karar verilmiş bulunması veya dava şartlarına aykırılık durumunda, ilk derece mahkemesinin kararı kaldırılarak, dosya kararı veren mahkemeye veya görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmelidir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde:

> a) *davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermiş olması;*
>
> b) *ileri sürülen haklı ret talebine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakmış olması;*
>
> c) *mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış bulunması;*
>
> d) *diğer dava şartlarına aykırılık bulunması;*
>
> e) *mahkemece usûle aykırı olarak davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına karar verilmiş olması;*
>
> f) Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması

hâllerinde, bölge adliye mahkemesinin esası incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine karar vereceği öngörülmüştür[12].

---

[11] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 613.

[12] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 613-614.

Mutlak istinaf sebepleri dışında kalan usûle aykırılıklar ise nispî istinaf sebebidir. Bu çerçevede, ilk derece mahkemesinin kararının yanlış olması sonucunu doğuran sair tüm usul ihlalleri nispî istinaf sebebi olarak kabul edilir. Bu tür usûl hatalarının istinaf sebebi olarak kabul edilebilmesi için ilgili usûli hatanın mahkemenin kararını etkilemiş olduğu yahut bunun muhtemel bulunduğu (illiyet bağının varlığı) ortaya konulmalıdır[13].

C. İSTİNAF İNCELEMESİNİN İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEBİYLE SINIRLI OLMASI MESELESİ

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355'inci maddesinde "incelemenin kapsamı" başlığı altında aşağıdaki hükme yer verilmiştir: "*İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu resen gözetir.*" Kanun'un "istinaf dilekçesi" başlıklı 342'nci maddesinin üçüncü fıkrası ise şöyledir: "*İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvurulan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, 355'inci madde çerçevesinde gerekli inceleme yapılır."* Konuyla ilgili bir başka düzenleme de Kanun'un 352'nci maddesinde yer almaktadır. Buna göre, istinaf ön incelemesinde yapılması gereken kontrollerden birisi de istinaf başvurusunda sebep ve gerekçe gösterilmiş olup olmadığıdır; öyle ki, neticede buna bağlı olarak gerekli karar verilecektir[14].

Öğretide hâkim görüş, bu düzenlemeleri bir arada değerlendirilerek, kamu düzenine ilişkin olanlar dışında, istinaf sebebi olup istinaf başvuru dilekçesinde gösterilmeyen sebeplerin, bölge adliye mahkemesince re'sen dikkate alınamayacağı istikametindedir[15]. Hatta öğretide, zikredilen bu hüküm

---

13 **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 614.

14 **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 617-618.

15 **Kuru/Aydın,** s. 507; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası,** s. 640; **Pekcanıtez/Atalay/Özekes,** s. 480; **Ünal Kaya, Hilal** (2020) "Medeni Yargıda İstinaf Sebepleriyle Bağlılık Kuralı", İstanbul Hukuk Mecmuası, C: 78, S: 4, s. 1907. Buna karşılık, resen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda sebeple bağlılık kuralının uygulanmayacağı yönünde bkz. **Albayrak, Adem** (2017) Hukukta İstinaf Uygulaması, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınları, s. 190.

ile istinaf kanun yolu incelemesi açısından, hâkimin hukuku re'sen uygulayacağı ilkesinden vazgeçildiği görüşü ileri sürülmüştür[16]. Bu görüşün uygulamada ortaya çıkardığı sonuç, istinaf dilekçesinde belirtilmediği için dikkate alınamayacak olan istinaf sebeplerinden önemli bir kısmının, bunların istinafta gözetilmemesinin kabul edilemez görülmesi sebebiyle, "kamu düzenine aykırılık" kavramını mümkün olduğunca geniş yorumlamak şeklinde kendini göstermektedir[17]. Bu yorum biçimine ayrıca, yazarının ulaşmak istediği sonuçla paralel olarak, usûlî kamu düzeni ve genel (maddî hukuk açısından söz konusu olan) kamu düzeni bağlamında yapılan sınırlayıcı ve genişletici değerlendirmeler eşlik etmektedir.

Kamu düzenine aykırılıktan ne anlaşılması gerektiği sorusunun cevabının çok açık ve kesin olmadığı, buna her durumda ve her zaman geçerli olacak bir çerçevenin çizilemeyeceği açıktır[18]. Bunun yanında, kamu düzeni kavramı içinde mütalaa edilebileceği tartışmasız olan başkaca kavram ve ilkelerin sınırlarının da genişletilmeye müsait olması sebebiyle, istinaf incelemesinde sebebe bağlılıktan ne anlaşılması gerektiği sorusunun cevabı çoğu zaman tam bir belirsizlik içinde kalmaktadır. Örneğin, kamu düzeniyle ilgisi tereddütsüz olan hukuk devleti, hak arama hürriyeti, mahkemeye erişim, adil yargılanma, hukuki dinlenilme gibi temel ilke ve kavramların ihata ettiği alan neredeyse tüm mutlak istinaf sebeplerine şamildir. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin özellikle bireysel başvuru üzerine yaptığı inceleme neticesinde verdiği pek çok "ihlal" kararı dikkate alındığında, Yüksek Mahkeme'nin sadece usûlî mutlak istinaf sebeplerini değil; aynı zamanda maddî hukuk müesseselerini de (örneğin mülkiyet hakkına) temel hak saydığı gerçeğinden hareketle, bunların da kamu düzeniyle ilgili sayılması kaçınılmaz olacaktır. Öte yandan – en azından bir kısmı – kamu düzeniyle ilgili olmayan yargılamanın yenilenmesi sebebi oluşturabilecek durumların, istinaf talebinde bunlara açıkça yer verilmemiş olsa bile, re'sen gözetilmek gerektiği kuşkusuzdur. Zira ileride

---

16 **Kurtoğlu, Tülin** (2017) Özel Hukukta İstinaf Denetimi ve Yargılaması, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 160; **Akil, Cenk** (2008) "Hâkimin Hukuku Kendiliğinden Uygulama İlkesi", AÜHFD, C: 57, S: 3, s. 26.

17 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası,** s. 640.

18 **Aktepe Artık, Sezin** (2018) "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", TBB Dergisi, S: 134, s. 260.

kesinleşmiş bir hükmü ortadan kaldırmaya yeterli görülebilecek bir sebebin istinafta dikkate alınabilmesi için bunun mutlaka açıkça dermeyan edilmiş bulunması koşulunu aramak açık bir çelişki oluşturur.

D. HÂKİMİN HUKUKU RE'SEN UYGULAMASI İLKESİNİN İSTİNAFTA UYGULANIRLIĞI VE BUNUN SEBEPLE BAĞLILIK BAKIMINDAN SONUCU

Hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu ilke, hâkim için açık bir görevi (ödevi) ihtiva etmektedir. Bu görev hem maddî hukuku hem de usûl hukukunu kapsamaktadır[19].

Öte yandan hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesinin sadece ilk derece mahkemesi hakimleri açısından geçerli olmasını gerektiren sınırlayıcı bir düzenleme mevcut değildir. Bundan dolayıdır ki, söz konusu ilkenin ilk derece mahkemelerinde olduğu kadar kanun yollarında da uygulanması gerektiği hususu izahtan varestedir[20].

Bu noktada izaha muhtaç olan soru, istinafta sebebe bağlı inceleme kuralı ile hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesinin bir çelişki teşkil edip etmediğidir. Daha açık bir ifadeyle, acaba istinaf incelemesini yapan bölge adliye mahkemesi hâkimi, istinaf dilekçesinde açıkça ileri sürülmemiş olan ancak maddi hukuka veya usûl hukukuna ilişkin bir kuralın eksik yahut yanlış uygulanması sadedindeki bir istinaf sebebini, hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesinden hareketle gözetmek suretiyle inceleyip, gerekli kararı verebilecek midir?

Konuya ilişkin olarak gerek öğretide ve gerekse uygulamada farklı görüşlerin ileri sürüldüğü görülmektedir[21]. Meseleyi "Medenî Usûl Hukukunda İstinaf" adlı kapsamlı monografisinde istinaf incelemesinin niteliği ve buna ilişkin pozitif düzenlemeler (filhakika 1086 sayılı Kanun'a 5236 sayılı Kanun'la eklenen hükümler çerçevesinde) açısından değerlendiren *Akkaya,* maddî

[19] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s.133.

[20] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 134; aksi yönde bkz. **Kurtoğlu,** s. 160; **Akil,** s. 26.

[21] Bkz. **Öztek,** s. 448 vd. (kn. 285 vd.).

hukuk kurallarına aykırılığın her halükarda mutlak bir bozma sebebi[22] teşkil etmesinden hareketle, bu çerçevedeki bir istinaf sebebinin istinafta dikkate alınabilmesi için başvuruda açıkça ileri sürülmüş olması koşulunun aranmayacağı görüşündedir[23]. Buna karşılık, usûl kurallarının yanlış yahut eksik uygulanması durumu için Yazar, mutlak ve nisbî istinaf sebebi teşkil edecek hususlar bakımından ayrı sonuca ulaşılması gerektiğini belirtmektedir. Yazar'a göre, başta dava şartları ve kamu düzenine ilişkin diğer usûlî hususlar olmak üzere, usûl hukukuna ilişkin mutlak bozma sebepleri bakımından da başvuruda bunların açıkça ileri sürülmüş olması koşulu aranmamalı; buna karşılık, usûle ilişkin nisbî bozma sebepleri ile salt maddi vakıalar ve deliller bakımından ise, bunların istinaf incelemesinde dikkate alınabilmeleri için mutlaka başvuruda açıkça ileri sürülmüş olması koşulu aranmalıdır[24].

Meseleyi medenî usûl hukukunda hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi açısından ele alan *Bolayır*'ın da netice itibariyle bu görüşü paylaştığı söylenebilir[25].

Kapsam ve gerekçesine özet ve sonuç olarak yer verilen bu görüşün, konu hakkında öğretide ileri sürülen görüşler arasında istinaf incelemesinin mahiyetine en yakın düşeni olduğu söylenebilir. Bununla birlikte söz konusu bu görüş hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi ile tam bir ahenk içinde olmadığı gibi netice itibariyle pratik de değildir.

Öncelikle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesinde düzenlenen hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesinin hem maddi hukuku hem de usûl hukukunu kapsadığı noktasında bir tereddüt bulunmadığı açıktır.

---

[22] Maddî hukuk kurallarının eksik yahut hatalı uygulanması durumunda hükmün yine de bundan etkilenmemesi (sonucun/hükmün maddî hukuk açısından buna rağmen doğru/eksiksiz olması aklen muhal olacağından) düşülemez. Bu sebeple maddî hukuk kurallarına aykırılık temyiz açısından geleneksel olarak hep mutlak temyiz/bozma sebebi olarak görülmüştür.

[23] **Akkaya, Tolga** (2009) Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 263; Karş. **Öztek,** s. 450 (kn. 289); **Pekcanıtez, Hakan/Özekes, Muhammet** (2017) Medeni Usul Hukuku, C. III, 15. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 2214-2215.

[24] Ayrıntılı bilgi için bkz. **Akkaya,** s. 262 vd.

[25] **Bolayır, Nur** (2019) Medenî Usûl Hukuku'nda Hâkimin Hukuku Re'sen Uygulaması, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 309 vd.

Bunun yanında, söz konusu ilkenin istinaf yahut temyiz kanun yolunda geçerli olmayacağı yahut ancak sınırlı yahut koşullu olarak uygulanacağına dair hiçbir açık düzenleme mevcut değildir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesindeki düzenlemenin açıklığı ve kesinliği karşısında, aynı Kanun'un yukarıda içeriklerinden söz edilen 342'nci, 352'nci ve 355'inci maddelerindeki düzenlemelerin bir sınırlama olarak yorumlanamayacağı kanaatindeyim. Bilakis bu hükümlerin istinafın işleyişine ilişkin pratik düzenlemeler olarak görülmesi kaçınılmazdır. Aksi takdirde, bir sonraki kanun yolu aşaması durumundaki temyizde geçerli olduğu tereddütsüz ve tartışmasız kabul edilen "hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesinin", bir önceki kanun yolunda uygulanmamasının yahut sınırlı veya şartlı olarak uygulanmasının düşünülmesi tutarsız hatta açık bir çelişki meydana getirir.

Bu noktada ortaya çıkabilecek bir zorluk da istinaf sebebi olarak maddi hukuka yahut usûl hukukuna ilişkin bir hukuk kuralının yanlış yahut eksik olduğuna ilişkin iddia bağlamında öne çıkarılan eksiklik yahut yanlışlığın varit olması; buna karşılık açıkça mesnet gösterilen (ifade edilen – dayanılan) somut hükümde (düzenlemede) isabet kaydedilmemiş olmasıdır. Bu ihtimalde istinaf talebinin salt bu nedenle dikkate alınmaması her şeyden önce "hâkimin hukuki sebeple bağlı olmaması" şeklinde ifade edilen ve HMK m. 33'e dayanan genel yargılama ilkesine ters düşer[26]. İstinaf açısından hâkimin hukuki sebeple bağlı olmasının kabulü ise, avukatla takip zorunluluğunun bulunmadığı bir hukuk sisteminde düşünülebilecek bir durum değildir[27].

Öte yandan, söz konusu görüş pratik de değildir. Zira kamu düzeni kavramının içeriğinin belirsizliğine ve değişkenliğine ilişkin haklı mülahazalar kadar, usûle ilişkin mutlak ve nisbî istinaf sebebi ayırımının sun'i oluşu ile özellikle nisbî istinaf sebeplerinin neler olduğunun belirlenmesindeki zorluk, uygulayıcılar açısından her somut olayda önemli bir sorun teşkil eder. Bu aynı zamanda usûl kurallarının fonksiyonlarının belki de en önemlileri

[26] Hâkimin hukuku resen uygulayacağı ilkesinin istinaf incelemesi aşamasında geçerli olmadığını ifade etmesine rağmen, hukuki nitelendirme hatasının bölge adliye mahkemesi tarafından düzeltilebileceği yönünde bkz. **Kurtoğlu,** s. 161.

[27] **Ünal Kaya,** s. 1913.

durumundaki "belirlilik", "öngörülebilirlik", "hukuki güvenlik" ve "keyfiliğin önlenmesi" amaçları açısından çok önemli bir sakınca oluşturur.

Netice itibariyle, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355'inci maddesinde yer alan bölge adliye mahkemesinin kamu düzenine ilişkin hususlar saklı kalmak kaydıyla, istinaf sebepleri ile bağlı olduğuna ilişkin hükmünü, maddi vakıaların denetimine ilişkin istinaf sebepleri ile sınırlı anlamak icap eder. Hukukun (ister maddi hukuk ister usûl hukuku olsun) eksik veya hatalı uygulanıp uygulanmadığı hususlarının ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesi uyarınca, hukuku re'sen uygulamak ödevi bulunan bölge adliye mahkemesince, tarafların ileri sürmesinden bağımsız olarak incelenmesi gerekir.

Burada yapılan "mutlak" ve "nisbi" istinaf sebepleri ayrımı ise bölge adliye mahkemesince yapılacak incelemenin kapsamıyla yahut bunun re'sen mi yoksa talebe bağlı olarak mı dikkate alınacağı meselesi ile ilgili değildir. Bilakis bu ayrım, ilgili istinaf sebebinin tespit edilmesi üzerine verilecek kararın ne olacağının belirlenmesi açısından önem taşır. Mutlak istinaf sebebi olarak zikredilen usûlî eksiklik ve hataların bulunması halinde artık bölge adliye mahkemesi, esas bakımından istinaf incelemesi yaparak (esas hakkında) bir karar veremez. Bilakis söz konusu usûlî eksikliği yahut yanlışlığı ya kendisi giderip bilahare esas bakımından verilen kararı değerlendirmesi yahut evvelemirde ilgili usûli eksikliğin yahut yanlışlığın giderilmesi için -hükmü kaldırarak- dosyayı ilk derece mahkemesine göndermesi icap eder. Ortada usûle ilişkin bir nisbi istinaf sebebi bulunması halinde ise bölge adliye mahkemesi, duruma göre, kararın esas bakımından doğru olması (ve başkaca bir istinaf sebebinin mevcut olmaması) durumunda artık istinaf talebini esastan reddeder veya ilgili eksikliği kendisi giderilerek gerekirse esas hakkında yeniden karar verir.

E. İSTİNAFTA İLERİ SÜRÜLMEYEN SEBEBİN TEMYİZDE DİKKATE ALINABİLİP ALINAMAYACAĞI

İstinaf incelemesinin maddi vakıa denetimi ve hukuki denetimi kapsamasına karşılık temyiz incelemesinin münhasıran hukuki denetimle

sınırlı olduğu noktasında tereddüt yoktur[28]. Temyiz açısından bu durumun Kanun'da açıkça düzenlendiği söylenebilir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bozma (temyiz) sebeplerini konu edinen 371'inci maddesinde hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması, dava şartlarına aykırılık bulunması, taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi, karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikleri bulunması bozma (temyiz) sebebi olarak kabul edilmiştir. Bunların yanında, açık düzenleme bulunmamakla birlikte, yargılamanın yenilenmesi sebeplerinin tamamının aynı zamanda temyiz sebebi olarak kabul edilmesi işin doğası gereğidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "temyiz dilekçesi" başlıklı 364'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendi, "temyiz sebepleri ile gerekçesinin" temyiz dilekçesinin içermesi gereken hususlar arasında olduğunu düzenlemektedir. Bununla birlikte, aynı maddenin üçüncü fıkrası ise şöyledir: "*Temyiz dilekçesinin, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla temyiz olunan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması hâlinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesi yapılır.*" Söz konusu bu hüküm karşısında, temyiz incelemesinde sebep bildirme zorunluluğu bulunmadığı açıktır[29]. Zaten temyiz sebeplerinin bütününün hukukun uygulanmasına taalluk etmesi (maddi hukuk – usûl hukuku – tarafların hukuku olarak sözleşme) ve hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi birlikte değerlendirildiğinde bu sonuç kendiliğinden ortaya çıkar.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun yakın zamanda vermiş olduğu bir karara yansıyan görüşün benimsenmesi halinde, temyiz sebeplerinin Yargıtay'ca re'sen gözetilmesi kuralına önemli bir sınırlama getirilmiş olacaktır. Zira sözü edilen karardaki görüşe göre, bir temyiz sebebinin Yargıtay'da ileri sürülebilmesi ve dikkate alınabilmesi için, buna önceki kanun yolu aşaması olan istinafta dayanılmış olması şarttır. Hukuk Genel Kurulu kararında bu görüş şu ifadelerle dile getirilmiştir:

---

[28] **Kuru/Aydın,** s. 512; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası,** s. 648; **Pekcanıtez/Atalay/Özekes,** s. 486; **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 643.

[29] **Atalı/Ermenek/Erdoğan,** s. 645; **Ünal Kaya,** s. 1913.

> *"68. Temyiz incelemesinde istinaf incelemesinden farklı olarak kanuna aykırılık maddi hukuk ve usul hukuku yönünden incelenecek, maddi vakıaların denetimi ile delil değerlendirilmesine girilmeyecektir. İstinaf mahkemelerinin hukuk sistemimize girmesi ile Yargıtay bir hukuki denetim ve içtihat mercii olmuştur. Yargıtay artık denetim mahkemesi olduğundan vakıaları (istisnalar dışında) inceleyemez. Mahkemenin vakıayı tespit ederken kanuna aykırı davranması, delillerle çelişik vakıa tespitinde bulunulması, maddi vakıa tespitinin akla aykırı bir konuya ilişkin bulunması durumlarında bu durumları inceleyip bozma sebebi yapabilecektir. Ancak bu maddi vakıa incelemesi sınırlı durumlarda ve bu öngörülen hâller dâhilinde yapılabilecektir.*
>
> *69. Tüm yasal düzenlemeler ışığında her ne kadar Yargıtay'ın temyiz sebepleri ile bağlı olmaksızın kanunun açık hükmüne aykırılık hâllerini inceleyebileceği öngörülmüşse de, istinaf incelemesinde ileri sürülmediği için istinaf dairesince incelenmeyen bir konunun temyizde ileri sürülmesi durumunda Yargıtay'ın bu temyiz sebebini incelemesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle temyiz incelemesinin sınırlarından biri ve en önemlisi ileri sürülen temyiz sebebinin istinafta ileri sürülüp sürülmediği ve ileri sürülen sebebin istinaf mahkemesince hukuka aykırı olarak değerlendirilip değerlendirilmediği hususudur."*[30]

Hukuk Genel Kurulu kararında yer verilen bu görüşün isabetli olmadığını düşünüyoruz. Kararın (68.) paragrafında her ne kadar "*tüm bu yasal düzenlemeler ışığında*" ifadesine yer verilerek, ulaşılan bu sonucun sanki açık yasal düzenlemelerden çıkarılan kaçınılmaz bir değerlendirme olduğu vurgusu varsa da esasen karar metninde değinilen kanun hükümlerinin hiçbirinden böyle bir anlam çıkarılması mümkün gözükmemektedir. Açıkçası dayanılan düzenlemeler, yukarıda yer verdiğimiz ve yakından irdelediğimiz istinaf ve temyiz hakkındaki maddelerdir. Bunlardan ve özellikle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 371'inci maddesinden böyle bir sonuç için değil olsa olsa tam tersi bir görüş için gerekçe oluşturulabilir.

[30] Hukuk Genel Kurulu, E: 2020/6, K: 2021/342, T: 25.03.2021, <https://legalbank.net/belge/y-hgk-e-2020-6-k-2021-342-t-25-03-2021-kidem-ihbar-ve-sendikal-tazminat-istemi/4158672/> s.e.t. 13.07.2022.

Belirtmek gerekir ki, HGK kararında (68. paragraf) temyiz sebeplerinin (temyiz incelemesinin sınırlarının) "istisnai olarak" vurgusu yapmak suretiyle de olsa vakıalara teşmil edilmesini kabul eden şu değerlendirmelere nasıl bir dayanak bulunduğu belirtilmemiştir: "*Yargıtay artık denetim mahkemesi olduğundan vakıaları (istisnalar dışında) inceleyemez. Mahkemenin vakıayı tespit ederken kanuna aykırı davranması, delillerle çelişik vakıa tespitinde bulunulması, maddi vakıa tespitinin akla aykırı bir konuya ilişkin bulunması durumlarında bu durumları inceleyip bozma sebebi yapabilecektir. Ancak bu maddi vakıa incelemesi sınırlı durumlarda ve bu öngörülen hâller dâhilinde yapılabilecektir."* Hukuk Genel Kurulu bununla, bir taraftan temyiz sebeplerini hiçbir dayanak göstermeksizin (aslında çok geniş bir uygulamaya alan açabilecek ifadelerle) vakıa denetimine teşmil ederken; bir sonraki paragrafta, yine hiçbir somut yasal dayanak belirtmeksizin, temyiz incelemesinin sınırlarını (hukuki denetim açısından dahi bir istisna yapmaksızın) bunların istinafta ileri sürülmüş olmaları koşuluna bağlamak suretiyle önemli derecede sınırlandırmaktadır.

Aslında kararda vakıalar bakımından temyiz incelemesi kapsamına dahil edilmek istenen hususların kısmen ya "altlama" faaliyeti olarak maddi hukuka yahut da usûl hükümlerine riayetsizlik olarak usûl hukukuna ilişkin bulunmakla, temyizdeki "*re'sen dikkate alınma*"nın (HMK m. 33) içinde olduğu açıktır. Ancak buna işaret edilmeksizin temyiz denetiminin "istisnai olarak" da olsa vakıalara teşmil edilmesi yanlış anlaşılmaya ve genişletilmeye elverişli gözükmektedir. Bu yön bir tarafa bırakılacak olursa, en azından temyiz incelemesinde dikkate alınabilecek sebepler bakımından daraltıcı yorumu haklı gösteren herhangi bir hüküm kanaatimizce mevcut değildir. Bilakis, ne hâkimin hukuku re'sen uygulamasını emreden HMK m. 33 hükmünde istinaf (yahut temyiz) bakımından bir sınırlama getirilmekte ne de temyiz incelemesinin hangi sebeplere istinaden ve nasıl yapılacağının ölçüsü koyan HMK m. 371 ile HMK m. 364/III düzenlemelerinde "istinafta ileri sürülmüş olma" şeklinde bir kayıt bulunmaktadır.

Özetle, maddi hukuka yahut usûl hukukuna ilişkin olup istinafta ileri sürülmeyen bir sebebe temyizde dayanılabilmesi veya Yargıtay tarafından re'sen gözetilmesi durumunun ortaya çıkardığı çelişki, istinaf incelemesini

maddi hukuk ve usûl hukuku denetimi bakımından sebebe bağlamaktan ileri gelmektedir. Oysa, yukarıda da izah edildiği üzere, maddi hukuk ve usûl hukuku kurallarının (filhakika mutlak istinaf sebepleri ile sınırlı anlaşılsa bile) istinafta da re'sen gözetilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda, bunların ilk defa temyizde ileri sürülmesi yahut Yargıtay'ca re'sen dikkate alınması artık bir çelişkili, mantıksız yahut kabul edilemez bir durum olmaktan çıkar. Yargıtay (kapatılan) 22. Hukuk Dairesi'nin kararlarına açıkça yansıyan bu görüşe üstünlük tanınması, pek çok sorunu kendiliğinden çözecektir:

> "*Bölge Adliye Mahkemesi maddi vakıa denetimi bakımından istinaf sebepleri ile bağlıdır. Ancak, bölge adliye mahkemesi aynı zamanda hukukilik denetimi de yapmak durumundadır. Hukukilik denetimi bakımından ise istinaf sebepleri ile bağlı değildir…*"[31]

SONUÇ

Medenî usûl hukukunun en temel ilkelerinden biri durumunda olan ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 33'üncü maddesinde düzenlenen "hâkimin hukuku re'sen uygulaması" kuralı mutlak olup, hem maddi hukuk kurallarını hem de usûl hukuku kurallarını kapsar. Bu ilkenin sadece ilk derece yargılamasında ve temyizde geçerli olduğu, buna karşılık istinaf incelemesinde uygulanmayacağı şeklindeki bir görüşün kendisine dayandırılabileceği hiçbir düzenleme yoktur. Kaldı ki bir anlamı ve gerekliliği olmayan böyle bir görüş içinden çıkılmaz sorunlara da yol açar. Yukarıda kendisine değinilen HGK kararında ulaşılan sonuç, esas itibariyle bu yanılgılı değerlendirmenin ortaya çıkardığı bir durumdur.

Bu durum karşısında, istinaf incelemesinde maddi hukuk ve usûl hukuku kurallarına aykırılığın denetlenebilmesini, bunun istinaf dilekçesinde açıkça ileri sürülmüş bulunması koşuluna bağlamak isabetli olmaz. Buna karşılık, delillerin eksik toplanmış veya yanlış değerlendirilmiş yahut vakıa tespitlerinin eksik ya da hatalı yapılması sadedindeki istinaf sebeplerinin istinafta

[31] Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, T:30.05.2017, 33666-12649; Aynı yönde, Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, T:14.02.2019, 1137-3457, Legalbank, s.e.t.13.07.2022.

incelenebilmesi, kural olarak bunların taraflarca açık ve somut bir biçimde ileri sürülmüş olmasına bağlıdır.

İstinaftan sonra gidilen temyiz açısından değerlendirildiğinde, istisna öngören hükümlerin ve sınırlama getiren düzenlemelerin açık olması ve dar yorumlanmasının hukuk biliminin temel yorum kurallarından birisi olduğu dikkate alınmalıdır. Bu kural gözetildiğinde, HMK m. 33 hükmünün istinafta da geçerli olduğu açıktır. Yine aynı kural gözetildiğinde, HMK m. 371 ile HMK m. 364/III düzenlemelerine dayalı olarak gerçekleştirilen temyiz incelemesinde maddi hukuka yahut usûl hukukuna ilişkin temyiz sebeplerinin ileri sürülmesini veya re'sen gözetilmesini "istinafta ileri sürülmüş olma" şeklinde bir koşula bağlamak mümkün değildir.

KAYNAKÇA

Akil, Cenk (2008) "Hakimin Hukuku Kendiliğinden Uygulama İlkesi", AÜHFD, C: 57, S: 3, s. 1-32.

Akkaya, Tolga (2009) Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Aktepe Artık, Sezin (2018) "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", TBB Dergisi, S: 134, s. 257-292.

Albayrak, Adem (2017) Hukukta İstinaf Uygulaması, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınları.

Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel (2021) Medenî Usul Hukuku, 7. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin (2021) Medeni Usul Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Bolayır, Nur (2019) Medenî Usûl Hukuku'nda Hâkimin Hukuku Re'sen Uygulaması, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Kurtoğlu, Tülin (2017) Özel Hukukta İstinaf Denetimi ve Yargılaması, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Kuru, Baki/Aydın, Burak (2021) İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Öztek, Selçuk (2021) Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet (2019) Medenî Usûl Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Pekcanıtez, Hakan/Özekes, Muhammet (2017) Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Ünal Kaya, Hilal (2020) "Medeni Yargıda İstinaf Sebepleriyle Bağlılık Kuralı", İstanbul Hukuk Mecmuası, C: 78, S: 4, s. 1899-1919.